

Checklist of the Psychidae fauna of Hungary (Lepidoptera)

Imre Fazekas

Abstract: A new updated checklist of Psychidae is given as an excerpt of the forthcoming Hungarian taxonomic revision carried on the family. Altogether 41 species are recorded in the Hungarian fauna and their names are listed with full synonymies. Further investigations are necessary in the following subjects: The occurrence of *Acentra vestalis* (Staudinger, 1871) and *Acanthopsyche zelleri* (Mann, 1856) is in need of confirmation. The taxon *Epichnopterix kovacsi* Sieder, 1955 is probable a junior synonym of *Epichnopterix plumella* (Denis & Schiffermüller, 1775). The species-pair *Dablica sauteri* (Hättenschwiler, 1977) and *Dablica wockii* (Heinemann, 1870) is difficult to separate. With Hungarian summary.

Keywords: Lepidoptera, Psychidae, Hungary, nomenclature, synonymies.

Author's address: Imre Fazekas | Regiograf Institute | H-7300 Komló, Majális tér 17/A |
E-mail. fazekas@microlepidoptera.hu

Introduction

Several checklists of Psychidae species recorded in Hungary have been published in our country, as well as in abroad (Fazekas 2002, Karsholt & Razowski 1996, Pastorális 2012, Sauter & Hättenschwiler 1996, Szabóky et al. 2002). These publications differ from each other in many respects, and they have fundamentally distinct nomenclature and taxonomy compared to those found in the classical book written on the Hungarian fauna by Gozmány (1965).

In the last decades significant studies were carried out on the taxonomy of Psychidae species (eg. Sauter & Hättenschwiler 1991, 1999, 2004; Sobczyk 2011). On the basis of the results published by the mentioned papers and the results of my colleagues I compiled the new, updated list of the Hungarian Psychidae fauna listing all the synonymies for all the species recognized. This is presented below.

The occurrence of the following two species in Hungary is questionable: *Acentra vestalis* (Staudinger, 1871) and *Acanthopsyche zelleri* (Mann, 1856). As there is no reliable voucher specimen of any of the species captured in the territory of Hungary, at present these two species cannot be considered as members of the fauna of Hungary. The records found in the literature (Abafi et al. 1986, Sauter & Hättenschwiler 1996) are in need of further evaluation. Therefore these species are placed between square brackets in the checklist (see nos 29 and 34).

I examined the type material of *Epichnopterix kovacsi* Sieder, 1955, deposited in the collection of the Hungarian Natural History Museum (Budapest, Hungary).

According to my opinion it is not a distinct species, but it represents *Epicnopterix plumella* (Denis & Schiffermüller, 1775), therefore the name *E. kovacsi* is a junior synonym. The morphological studies have to be supplemented and proved by genetic investigations.

Némý (2015; see the present volume) records two species new to the fauna of Hungary, he found in the Mts Bakony: *Dablica sauteri* (Hättenschwiler, 1977) and *Dablica wockii* (Heinemann, 1870). As the two species are rather similar and difficult to separate on the basis of external characters, further work is necessary to gain a final decision regarding their presence in the fauna of Hungary (Weidlich pers. comm. 2015).

Revised checklist of Hungarian Psychidae species

Psychidae Boisduval, 1829

Naryciinae Tutt, 1900

Narycia Stephens, 1836

1. *N. duplicella* (Goeze, 1783)
 - monilifera (Geoffroy, 1785)
 - moniliferella (de Villiers, 1789)
 - melanella (Haworth, 1828)
 - atrella (Stephens, 1829)
2. *N. astrella* (Herrich-Schäffer, 1851)

Diplodoma Zeller, 1852

3. *D. adpersella* Heinemann, 1870
4. *D. laichartingella* (Goeze, 1783)
 - herminata (Geoffroy, 1785)
 - herminatella (de Villiers, 1789),
 - gyllenhalella (Thunberg, 1794)
 - matrinepunctella (Stephens, 1835)
 - marginepunctella (Stephens, 1935)
 - siderella (Zeller, 1839)

Dahlica Enderlein, 1912

5. *D. triquetrella* (Hübner, 1813)
 - larviformis Enderlein, 1912
 - subtriquetrella (Millière, 1857)
 - triquetrella (Zincken, 1813)
 - turneri (Sieder, 1953)
6. *D. lichenella* (Linnaeus, 1761)
 - lichenum (Schränk, 1782)
 - trigonotubulosa (Retzius, 1783)
 - lapidosa (Geoffroy, 1785)
 - lapidella (Bruand, 1845)

- petrella (Guénée, 1846)
- fumosella (Heinemann, 1870)
- lapidella (Foucart, 1875)
- norvegica (Strand, 1919)
- 7. *D. nickerlii* (Heinemann, 1870)
- 8. *D. wockii* (Heinemann, 1870)
- 9. *D. santeri* (Hättenschwiler, 1977)
- 10. *D. herrmanni* Weidlich, 1996
- 11. *D. listerella* (Linnaeus, 1758)
 - cembrella (Linnaeus, 1761)
 - pineti (Zeller, 1852)
- 12. *D. manni* (Zeller, 1852)
- 13. *D. clatbrella* (Fischer von Röslerstamm, 1837)
 - triquetrella (Treitschke, 1834)

Taleporiinae Herrich-Schäffer, 1857

Taleporia Hübner, 1825

- 14. *T. tubulosa* (Retzius, 1783)
 - pseudobombycella (Hübner, 1796)
 - glabrella (Ochsenheimer, 1816)
 - tesselea (Haworth, 1828)
 - tesserella (Stephens, 1829)
 - anderreggella Duponchel, 1843
 - guenei Zeller, 1852
 - hirta (Bartosova & Duskova, 1958)
 - austriaca Prohaska, 1922
 - bavaralta Sieder, 1953
 - gozmanyi Sieder, 1955
- 15. *T. politellica* (Ochsenheimer, 1816)
 - szocsi Sieder, 1955

Psychinae Boisduval, 1840

Psyche Schrank, 1801

- 16. *P. casta* (Pallas, 1767)
 - tubifex (Retzius, 1773)
 - palearis (Geoffroy in Fourcroy, 1785)
 - vestita (De Villiers, 1789)
 - nana (Borkhausen, 1790)
 - nitidella (Hübner, 1793)
 - carpini Schrank, 1802
 - viciella (Vallot, 1802)
 - lucidella (Haworth, 1802)
 - nitida (Haworth, 1811)
 - musca (Haworth, 1811)
 - nitidea (Haworth, 1828)
 - roborecolella Bruand, 1844
 - intermediella Bruand, 1849

hibernicella (Chapman, 1900)
 affinis (Tutt, 1900)
 crassiorella (Tutt, 1900)
 bowerella (Chapman, 1900)
 tubifer (Kirby, 1892)
 germanica (Chapman, 1900)
 mitfordella (Chapman, 1899)
 hirsutella (Petersen, 1900)

17. *P. crassiorella* Bruand, 1851

affinis (Reutti, 1853)
 subflavella (Millière, 1875)
 affinis (Tutt, 1900)
 ciliella (Chapman, 1900)
 danieli (Sieder, 1958)
 rassei (Sieder, 1975)

Proutia Tutt, 1899

18. *P. betulina* (Zeller, 1839)

salicolella (Bruand, 1853)
 roboricolella (Bruand, 1853)
 anicanella (Bruand, 1853)
 aniculella (Glaser, 1883)
 betulinella (Herrich-Schäffer, 1862)
 eppingella Tutt, 1900

19. *P. comitella* (Bruand, 1853)

nitidella Sparre Schneider in Siebke, 1876
 saxicolella (Bruand, 1853)
 edwardsella (Tutt, 1900)

Bacotia Tutt, 1899

20. *B. claustrilla* Bruand, 1845)

sepium (Speyer, 1846)
 tabulella (Guénéée, 1846)
 sepiella (Herrich-Schäffer, 1862)

Epichnopteryginae Tutt, 1900

Epichnopterix Hübner, 1825

21. *E. plumella* (Denis & Schiffermüller, 1775)

minutella (Geoffroy, 1785)
 plumea (Haworth, 1811)
 muscea (Haworth, 1811)
 bombycella (Stephens, 1829)
 pectinella (Curtis, 1837)
 radiella (Curtis, 1837)
 pulella (Bruand, 1853)
 nigrolucidella (Bruand, 1853)
 marginenigrella Wetwood, 1865
 nudella Tutt, 1900
 fiebrigi (Köhler, 1839)
 innitidella (Bruand, 1852)

pullisimilella (Bruand, 1850)
 silesiaca (Standfuss, 1850)
 riffelica Strand, 1929
 voelkeri Trautmann, 1903
 siederi Agenjo, 1966
 ssp. pontbrillantella (Millière & Bruand, 1854)
 mentonella Millière, 1877
 montanella Heylaerts, 1900
 turibulella Fuchs, 1901
 ssp. kovacsii Sieder, 1955
 ssp. heringii Heinemann, 1859

Whittleia Tutt, 1900

22. *W. undulella* (Fischer von Röslerstamm, 1837)
 paveli Uhryk, 1898

Bijugis Heylaerts, 1879

23. *B. bombycella* (Denis & Schiffermüller, 1775)
 ssp. helvetica (Trautmann, 1914)
 ssp. rotundella (Bruand, 1850)
 ssp. hungarica (Szent-Ivány, 1941)
 ssp. lacteella (Dannehl, 1929)
 ssp. noricella (Sieder, 1951)
 ssp. collina (Sieder, 1951)
 ssp. elongatella (Bruand, 1853)
 ssp. tatricolella (Niesiolowski, 1929)
 ssp. altimontana (Sieder, 1951)
 ssp. silvicoella (Sieder, 1951)

24. *B. pectinella* (Denis & Schiffermüller, 1775)

Rebelia Heylaerts, 1900

25. *R. sapbo* (Millière, 1865)
 26. *R. kruegeri* Turati, 1914
 ssp. danubiella Loebel, 1941
 27. *R. plumella* (Ochsenheimer, 1810)
 herrichiella Strand, 1912
 plumella (Herrich-Schäffer (1835–1855)
 ssp. claudia-solvensis Lindenbauer, 1941
 ssp. surientella (Bruand, 1858)
 ssp. diabolina Hauser, 2012
 ssp. bavarica Wehrli, 1926

Psychidea Rambur, 1866

28. *P. nudella* (Ochsenheimer, 1810)
 pectinella Rambur, 1866

Acentra Burrows, 1932

[29. *A. vestalis* (Staudinger, 1871)]
 tolli Hering, 1936

30. *A. subvestalis* (Wehrli, 1933)

Oiketicinae Herrich-Schäffer, 1855

Acanthopsyche Heylaerts, 1881

31. *A. atra* (Linnaeus, 1767)
 hieracii (Thunberg, 1792)
 stigmatella (Zetterstedt, 1839)
 opacella (Herrich-Schäffer, 1846)
 fenella (Newman, 1850)
 nigricans (Westwood, 1854)
 hispidella (Heylaerts, 1884)
 furva (Kirby, 1892)
 hirsutella Tutt, 1900
 sysoletinae Lastuchin, 2008
32. *A. siederi* Szócs, 1961
33. *A. ecksteini* (Lederer, 1855)
- [34. *A. zelleri* (Mann, 1856)]

Canephora Hübner, 1822

35. *C. hirsuta* (Poda, 1761)
 dubia (Scopoli, 1763)
 unicolor (Hufnagel, 1766)
 xylophthorum (Pallas, 1767)
 graminella (Denis & Schiffermüller, 1775)
 vestita (Fabricius, 1775)
 atra (Goeze, 1780)
 fasciculifera (Geoffroy, 1785)
 furva (Borkhausen, 1790)
 quercus (Schrank, 1802)
 vestitella (Hübner, 1825)
 paleiferella (Bruand, 1853)

Pachythelia Westwood, 1848

36. *P. villosella* (Ochsenheimer, 1810)
 hieracii (Fabricius, 1775)
 pruni Schrank, 1802
 alburnea (Esper, 1807)
 cinerella (Curtis, 1828)
 nigricans (Curtis, 1828)
 grandiella (Boisduval, 1840)
 cinerella (Duponchel, 1842)
 hirtella (Eversmann, 1843)
 casanella (Bruand, 1853)
 vestita Tutt, 1900
 nigricantella (Bruand, 1853)
 magniferella (Bruand, 1853)

Ptilocephala Rambur, 1866

37. *P. muscella* (Denis & Schiffermüller, 1775)

agrostidis (Schrank, 1802)
fulminella (Millière, 1865)
palustrella Foltin, 1950
ssp. liguriensis Bertaccini, 2011

38. *P. plumifera* (Ochsenheimer, 1810)

nigrella (Meigen, 1832)
bellierella (Bruand, 1853)
massiliaella (Bruand, 1853)
plumiferella (Bruand, 1853)
gondebautella (Millière, 1863)
atra (Heylaerts, 1880)
ssp. mediterranea (Lederer, 1853)
ssp. valesiella (Millière, 1867)

Megalophanes Heylaerts, 1881

39. *M. viciella* (Denis & Schiffermüller, 1775)

pectinicornis (Scopoli, 1763)
viciae (Borkhausen, 1790)
pruni (Schrank, 1802)
siciella (Hübner, 1805)
fasciculella (Herrich-Schäffer, 1846)
millierella (Lederer, 1853)
ssp. orientalis Dierl, 1977

Sterrhopterix Hübner, 1825

40. *S. fusca* (Haworth, 1809)
hirsutella (Hübner, 1796)
gozmanyi Kovács, 1953

Apterona Millière, 1857

41. *A. helicoidella* (Vallot, 1827)
helicoidella (Vallot, 1827)
helix (Siebold, 1851)
resedella (Vallot, 1843)
helicinella Millière, 1857
helicinella (Rambur, 1866)
paludella Dannehl, 1929

Acknowledgements: I would like to thank the curators of the followings museums for allowing access to their collections: Hungarian Natural History Museum, Budapest (Zs. Bálint), Rippl-Rónai Museum, Kaposvár (L. Ábrahám). We are indebted to G. Pastoralis (SK-Komárno) for their kind cooperation. Thanks also for the help of Zs. Bálint (Budapest) who translated and corrected the English of some parts of the manuscript.

A magyarországi Psychidae fajok névjegyzéke

Fazekas Imre

Az utóbbi években több névjegyzék jelent meg a magyarországi Psychidae fajokról hazánkban és külföldön (Fazekas 2002, Karsholt & Razowski 1996, Pastorális 2012, Sauter & Hättenschwiler 1996, Szabóky et al. 2002). Ezek a névjegyzékek sok szempontból eltérnek egymástól, és lényegesen különböznek Gozmány (1965) magyar faunakötetében kialakított nevezéktani és taxonómiai koncepciótól.

Az elmúlt évtizedekben jelentős kutatások voltak a palearktikus Psychidae fajok taxonómiájában és nevezéktanában (például: Sauter & Hättenschwiler 1991, 1999, 2004; Sobczyk 2011). Jelen munkámban ezeket és mások eredményeit is felhasználva összeállítottam az új magyar névjegyzéket. Minden faj esetében felsoroltam a szinonim neveket (lásd fent).

Két faj előfordulása erősen kérdéses Magyarországon: *Acentra vestalis* (Staudinger, 1871), *Acanthopsyche zelleri* (Mann, 1856). Mivel eddig nem találtunk hiteles bizonyító példányokat az ország területéről, ezt a két fajt nem tekintjük a magyar fauna tagjának. Az irodalmi adatok (Abafi et al. 1986 és Sauter & Hättenschwiler 1996) további vizsgálatot igényelnek. Ezért a két említett fajt szögletes zárójel között soroltam fel (29. és 34. sz.)

Megvizsgáltam az *Epichnopterix kovacsi* Sieder, 1955 típuspéldányait (in coll. HNHM, Budapest). Véleményem szerint nem önálló faj, hanem az *Epichnopterix plumella* (Denis & Schiffermüller, 1775) szinonímája. A morfológia vizsgálatokat további genetikai vizsgálatokkal is meg kell erősíteni.

Némý (2015: lásd a kötetben a cikket) két új Psychidae fajt közöl Magyarországról, a Bakony hegységből: *Dablica sauteri* (Hättenschwiler, 1977) és *Dablica wockii* (Heinemann, 1870). Mivel a két faj nagyon hasonló egymásához, további vizsgálatokra van szükség (Weidlich pers. comm. 2015).

Fam. PSYCHIDAE.

Psyche SCHNk.

1. *unicolor* Hfx. — Ubique frequens.
2. *villosella* O. — I. Budapest, Dabas, Szeged, Parád, Nagyvárad, Arad. II. Pécs. III. Pozsony, Kocsócz. IV. Eperjes. V. Nagyszében. VII. Lipik. VIII. Fiume.
3. *Ecksteini* Ld. — II. Budapest. II. Pécs. III. Pozsony. V. Nagyszében.
4. *viciella* SCHNFF. — I. Budapest, Parád, Nagyvárad. II. Pécs, Sopron. III. Pozsony, Tavarnok, m. Kikula, Gölniczbánya. IV. Eperjes. V. Kolozsvár, Nagyg. Szamosujvár. VII. Lipik, Plitvica.
5. *viadrina* SGRG. — Rara. VI. Mehádia.
6. *Graslinella* B. — Rara. V. Nagyg.
7. *opacella* H.-S. — I. Budapest, Eger. III. Pozsony, Tavarnok. VI. Temesvár. VII. Zágráb. VIII. Fiume.
8. *Zelleri* Ms. — I. Budapest. VIII. Fiume.
9. *muscella* Hb. — I. Budapest, Nagyvárad. II. Sopron. III. Pozsony, Tavarnok. IV. Eperjes. V. Kolozsvár, Nagyg, Nagyszében.
10. *mediterranea* Ld. — Rara. VIII. Fiume.
11. *plumifera* O. — I. Budapest, Nagyvárad. III. Pozsony, Kocsócz. IV. Eperjes.
12. *hirsutella* Hb. — I. Budapest. III. Pozsony. IV. Eperjes, Com. Máramaros. V. Nagyg. VII. Lipik.

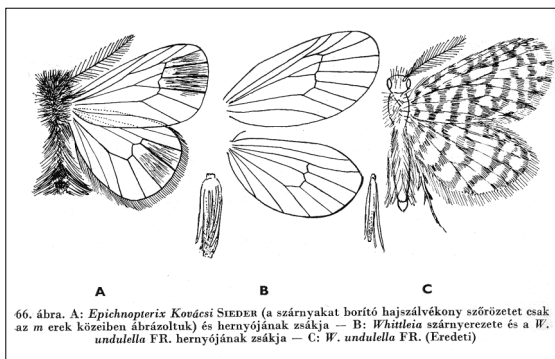
Fig. 1. The original text of Fauna Regni Hungariae in 1896 (p. 25)

♂. anem. *Oreopsyche* Spr.

1. *muscella* F. (25. tábla, 9. ábra). Hazánk kevés pontján találták eddig, helyenkint ápr.—máj.-ban gyakori. 17—19 mm. Hernyója sötétszürke; márcz.—ápr.-ban füveken él. Tokja 13—18 mm hosszú, fűtörméllel hosszában borított, füvek gyökeréhez erősített.
2. *mediterranea* Ld. Hasonlít az előbbi fajhoz, de nagyobb, sötétebb, sűrűbben pikkelyezett. Hazánkban eddig csak Fiume környékén figyelték meg. Tokja hasonlít a *plumifera*-éhoz, de nagyobb.
3. *angustella* H. S. (*atra* Esp.). Felső szárnya keskeny, kétszerre hosszabb, mint széles, barnás; potroha vastag. Hazánkban eddig csak Pozsonyban figyelték meg. Tokja hosszában fekvő növénytörméllel borított.
4. *plumifera* O. (*atra* L.). Igen hasonlít a *muscella*-ra, de jóval kisebb, kevésbé fénylő. Eddig hazánk igen kevés pontján találták, helyenkint márcz.—ápr.-ban gyakori. 13—15 mm. Hernyója szürke; ápr.—máj.-ban a kakukfűvön (*Thymus*) él; tokja öblös, homok- és mohadarabkákkal borított.

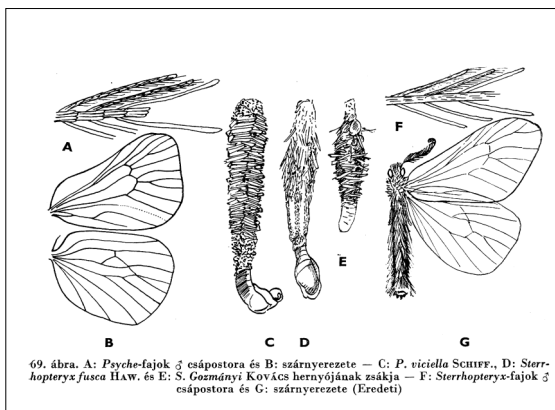
Egyéb európai fajok: *vesubiella* Mill. Franciaország. — *pyrenazella* H. S. Pyreneusok. — *tabaniviciella* Brd. Franciaország. — *Kahri* Ld. Szicília. — *Leschenaulti* Stgr. Pyreneusok. — *silphella* Mill. Piemont, Franciaország. — *Sicheliiella* Brd. Olaszország. — *tulinella* Mill. Spanyolország. — *Gondebautella* Mill. Franciaország. — *Scioptera tenella* Spr. Alpések. — *zermattensis* Frey. Svájc. — *plumistrella* Hb. Alpések. — *Schiffermilleri* Stgr. Ausztriai havasok.

Fig. 2. The page 37 of Abafi Aigner's book „Magyarország lepkéi” (1907)

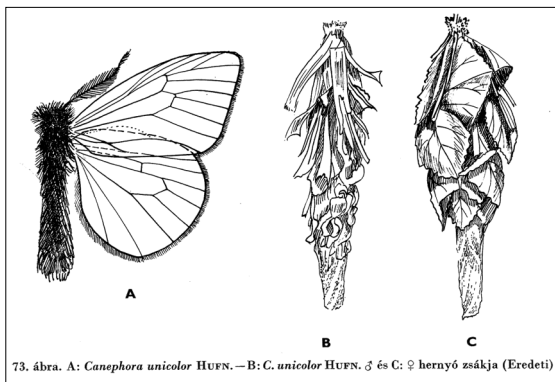
66. ábra. A: *Epichnoptorix Kovácsi* SIEDER (a szárnyakat borító hajszálvékony szűrőzetet csak az m erek közeiben ábrázoltuk) és hernyójának zsákja — B: *W. undulata* FR. szárnyereze és a *W. undulata* FR. hernyójának zsákja — C: *W. undulata* FR. (Eredeti)

3

69. ábra. A: *Psyche*-fajok ♂ csoportja és B: szárnyereze — C: *P. viciella* SCHNFF. D: *Sterrhopteryx fusca* Haw. és E: *S. Gasmányi* Kovács hernyójának zsákja — F: *Sterrhopteryx*-fajok ♂ csoportja és G: szárnyereze (Eredeti)

4

73. ábra. A: *Canephora unicolor* HUFN. — B: *C. unicolor* HUFN. ♂ és C: ♀ hernyó zsákja (Eredeti)

5

Fig. 3–5. The original psychids figures in the Fauna Hungariae book (Gozmány 1965)

References

- Abafi-Aigner L., Pável J. & Uhryk F. 1896: Ordo: Lepidoptera. In Fauna Regni Hungariae III. Arthropoda. – Budapest, 82 p.
- Fazekas I. 2002: Systematisches und synonymisches Verzeichnis der Microlepidoptera Ungarns (Lepidoptera: Microlepidoptera). – Folia Historico Naturalia Musei Matraensis 26: 289–327.
- Gozmány L. 1965: Molylepkek I. Microlepidoptera I. – Fauna Hungariae 76, 214 p.
- Gozmány L. 1968: Hazai molylepkéink magyar nevei (The Vernacular Names of Hungarian Microlepidoptera). – Folia Entomologica Hungarica 21: 225–296.
- Némý J. 2015: Occurrence of *Dablica sauteri* (Hättenschwiler, 1977) and *Dablica wockii* (Heinemann, 1870) in Hungary (Lepidoptera: Psychidae). – Microlepidoptera.hu 9: 45–48.
- Pastoralis G. 2012: Checklist of the Microlepidoptera occurring in Hungary. – Microlepidoptera.hu 5: 51–146.
- Sauter W. & Hättenschwiler P. 1991. Zum System der palaearktischen Psychiden (Lep. Psychidae) 1. Teil: Liste der palaearktischen Arten. – Nota lepidopterologica 14 (1): 69–89.
- Sauter W. & Hättenschwiler P. 1996. Psychidae. In Karsholt, O. & Razowski, J. (eds.): The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist, pp. 39–46. – Apollo Books, Stenstrup.
- Sauter W. & Hättenschwiler P. 1999: Zum System der palaearktischen Psychiden (Psychidae) 2. Teil: Bestimmungsschlüssel für die Gattungen. – Nota lepidopterologica 22 (4): 262–295.
- Sauter W. & Hättenschwiler P. 2004. Zum System der palaearktischen Psychiden. 3. Teil: Bestimmungsschlüssel für die Säcke. – Nota lepidopterologica 27 (1): 59–69.
- Sobczyk T. 2011. Psychidae (Lepidoptera). – In Nuss M. (ed.): World Catalogue of Insects, Volume 10. – Apollo Books Aps., Stenstrup, Denmark, 467 p.
- Szabóky Cs., Kun A. & Buschmann F. 2002: Checklist of the Fauna of Hungary, Volume 2, Microlepidoptera. – Hungarian Natural History Museum, Budapest, 184 p.